

A Pécsi Ítéltábla a Kollarics Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kollarics Marianna ügyvéd fél címe 3) által képviselt **I.rendű felperes neve** címe I. rendű, **II.rendű felperes neve** (címe) II. rendű és **III.rendű felperes neve** (ugyanottani lakos) III. rendű felpereseknek - a dr. Hollósy Tamás ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve** (címe) I. rendű és a Bősze-Magyar Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bősze Ferenc ügyvéd) által képviselt **II.rendű alperes neve** (címe) II. rendű alperesek ellen kártérítés iránt indított perében a Zalaegerszegi Törvényszék 2013. szeptember 6. napján kelt 6.P.20.248/2009/143. számú ítélete ellen az I. rendű alperes által 144. sorszám alatt előterjesztett és 146. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - helyben hagyja.

Kötelezi a másodfokú bíróság az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű felperesnek 25.000 (huszonötezer) forint, a II. rendű felperesnek 37.500 (harminchétezer-ötszáz) forint, a III. rendű felperesnek 26.875 (huszonhatezer-nyolcszázhetvenöt) forint másodfokú perköltséget, valamint az állam javára - az illetékes adóhatóság felhívására, az ott írt módon és számlára - 286.000 (kettőszáznyolcvanhatezer) forint le nem rótt másodfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

2007. szeptember 5. napján a felperesek az I. rendű felperes által vezetett **S** típusú személygépkocsival közlekedtek, amikor a **Z...** és **B...** közötti útszakaszon a II. rendű alperes vadászterületéről kiváltó szarvasbika miatt **A.S...** a **XXX-000** forgalmi rendszámú **O** típusú tehergépkocsival áttért a menetiránya szerinti bal oldalra és ott a felperesek személygépkocsijának ütközött. A **XXX-000** forgalmi rendszámú tehergépkocsira üzemeltetője az I. rendű alperesnél rendelkezett kötelező felelősségbiztosítással.

Az 1965. évben született, 45 éves I. rendű felperes a balesetben a bal csípő ízápa, valamint a szeméremcsont jobb felső és alsó szárának törését szenvedte el, amihez a bal fülcimpa szakított sérülése társult.

A töréseket műtéti úton kellett helyreállítani, maradandó fogyatékoságként a bal alsó végtag izomzatának sorvadása, mozgáskorlátozottsága, a bal láb I. és II. ujjainak érzéskiesése alakult ki. Az alsó végtagot terhelő feladatok az I. rendű felperestől többlet-erőfeszítést igényelnek, guggolni, térdelni, hajolni, ugrani nem tud, a huzamos állással, járással, lépcsőzéssel járó feladatok során mások segítségére szorul.

Az I. rendű felperes életvezetésében, önmagához való viszonyában negatív változás állt be, elbizonytalanodott, döntésképeességében nehézségei támadtak, házassága tönkrement, érzelmi labilitás, kisebbségi érzés, belső agresszív feszültség alakult ki nála. Állapota végleges, baleseti eredetű egészségkárosodása 36 %-ban határozható meg.

Az I. rendű felperes a Z Általános Iskola matematika-testnevelés szakos tanára. A balesetet követően 2008. február 1. napjától tudott ismét munkába állni, mozgáskorlátozottsága azonban a tanítás során jelentős mértékben hátráltatja, testnevelő tanári munkáját csak rendkívüli munkateljesítménnyel képes ellátni.

A baleset előtti egy évben az I. rendű felperes nyugdíjjarulékkal, egészségbiztosítási járulékkal és munkavállalói járulékkal csökkentett összegű, a tényleges munkavégzéssel össze nem függő jövedelemelemeket nem tartalmazó havi átlagkeresete 179.574 forint volt. Az elsőfokú bíróság által meghatározott 40% mértékű rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelemrész figyelmen kívül hagyásával a balesetet követő egy évben 133.411 forint, 2008. október és 2009. szeptember között 113.204 forint, 2009. október és 2010. szeptember között 113.229 forint, 2010. október és 2011. szeptember között 113.021 forint, 2011. október és 2012. szeptember között 112.983 forint, míg 2012. októbertől 2013. augusztusig 117.511 forint havi átlagkeresetet ért el, a keresetvesztése így a havi 35.000 forintot elérte.

Az 1942. évben született, a baleset idején 65 éves II. rendű felperes orrcsont, homlokcsont, járomcsont, jobb oldali arcüreg, bal oldali arcüreg törést szenvedett agyrázkódással, a felső ajak, a mellkas és a bal könyök zúzódásával. Sérüléseit műtétileg kezelték, szemüreg rekonstrukció történt. Szaglaskiesés, a könnytermelés károsodása, a felső állcsont többszörös darabos törése következtében nyelési és rágási nehezítettség alakult ki nála. Idegkárosodása miatt a nyelv mozgása nehezített, ami a nyelv elharapásának veszélyével jár. Arcán a jobb orrszárnytól a felső ajak középvonalaig, az orrsövénytől a felső ajak középvonalaig hegvonal látható. A II. rendű felperesnél a baleset következtében érzelmi labilitás, a bezártságtól való félelem tapasztalható, a megélt erőteljes veszteségélmény folytán az emberektől eltávolodott. A baleseti eredetű össz-szervezeti egészségkárosodása 39 % mértékű.

A III. rendű felperes a baleset bekövetkezésekor 67 éves volt, mellkasi és szegycsonttáji zúzódást szenvedett el a bal kéz hát zúzódásával, az V. kézközépcsont törésével és a bal felkar zúzódásával. Maradandó

fogyatékossággként a bal kéz szorító erejének csökkenése állapítható meg nála, ami a megragadás, szorítás, két kézzel történő emelés során hátráltatja. A baleset következtében az emberektől eltávolodott, zárkózottá vált, tevékenysége beszűkült, veszteségélményt élt meg. Egészségkárosodásának mértéke a lelki károsodással együtt 17 % mértékű.

A baleset előtt a III. rendű felperes mezőgazdasági kistermelőként állattartással foglalkozott, két lova és három tehene volt, 12,1 ha szántó és 10 ha gyepterület művelt, a szántóföldi növénytermesztés elsősorban az állatok takarmányigényét szolgálta. A család szükségletén felüli tejet értékesítette, emellett vágómarhát, borjút és hízósertéseket, növendékmarhákat, szemes terményt is adott el. Mindebből 2005. évben havi szinten 35.300 forint, 2006. évben 41.200 forint jövedelme származott. A baleset után a gazdálkodást egészségi állapotának megváltozása folytán fenntartani nem tudta, az állatokat értékesítette, a földterületek műveléséhez időlegesen mások segítségét vette igénybe, majd azok egy részét bérbe adta. A gazdálkodás hiányában elmaradt jövedelme havonta átlagosan a 41.200 forintot eléri.

A 2007. szeptember 5. napján történt közlekedési balesettel okozott károkért az I. és II. rendű alperesek egyetemleges felelősségét a Z Bíróság 6.P.20.248/2009/70. számú, a ... Ítéltábla Pf.III.20.177/2011/6. számú közbenső és részítéletével megváltoztatott közbenső és részítéletével jogerősen megállapította.

Az elsőfokú bíróság a folytatódó eljárásban kötelezte az I. és II. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű felperesnek 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítést és annak 2007. szeptember 5. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatait, 483.564 forint vagyoni kártérítést és ennek 2007. november 1. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatait, 2.520.000 forint lejárt keresetvesztéseget pótló járadékot és ennek 2010. október 1. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatait, továbbá 2013. október 1. napjától minden hónap 10. napjáig havi 10.000 forint keresetvesztéseget pótló járadékot;

a II. rendű felperes javára 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítést, annak 2007. szeptember 5. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatait, 80.453 forint vagyoni kártérítést és ennek 2008. november 20. napjától járó késedelmi kamatait;

a III. rendű felperes javára 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítést, 3.007.600 forint lejárt jövedelempótló járadékot és annak 2010. október 1. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatait, továbbá 2013. október 1. napjától 2015. június 30. napjáig terjedő időre havi 41.200 forint jövedelempótló járadékot;

a II. és III. rendű felperesek javára 260.801 forint további vagyoni kártérítést és annak 2008. november 20. napjától járó kamatait; valamint az I., II. és III. rendű felperesek javára 600.000 forint perköltséget.

A fentieket meghaladóan a keresetet elutasította, rendelkezett továbbá a feljegyzett illeték és az állam által előlegezett költség viseléséről.

Az ítélet ellen az I. rendű alperes fellebbezett. Az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az I. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítést 3.000.000 forintra, a II.

rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítést 1.500.000 forintra, a III. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítést 1.000.000 forintra, a III. rendű felperes javára megítélt jövedelempótló járadék havi összegét 34.950 forintra, az ezen a címen fennálló hátralék összegét 2.426.350 forintra kérte leszállítani. A nem vagyoni kártérítések után a kamatfizetési kötelezettség mellőzését, valamint az I. rendű felperes keresetpótló járadékánál meghatározott rendkívüli munkateljesítmény mértékének 20 %-ban történő megállapítását kérte, vitatva, hogy a 40 % mértékű többlet-erőfeszítés fennállna az I. rendű felperes esetében. Álláspontja szerint többlet-erőkifejtés csak 20 %-ban mutatkozik, ami számításai szerint 35.914 forint összegű járadékot eredményezne, a hátraléknak is ehhez kell igazodnia.

Az I. rendű alperes fellebbezésében nem tért ki arra, hogy a III. rendű felperes javára megítélt jövedelempótló járadék 41.200 forintról 34.950 forintra történő leszállítását miért látja indokoltnak.

Állította, hogy a nem vagyoni kár összege mindhárom felperes esetében eltúlzott, mivel az idősebb korban elvesztett életlehetőségek kisebb súllyal értékelendők. A mozgékonyság életkori elvesztése folytán a 45 év feletti I. rendű felperestől a tornaórákon az ugrálás, guggolás, a gyakorlatok bemutatása már nem várható el. A II. rendű felperes fodrász munkáját életkorára figyelemmel sem tudta volna már sokáig folytatni, arcsérülése a természet rendje szerint az idő múlásával enyhül, eltűnik, így pszichés károsodása csak időleges. A III. rendű felperes esetében is megállapítható, hogy sorsszerű megbetegedései és életkora folytán már nem sokáig tudott volna mezőgazdasági termelést folytatni, az általa kedvelt és feladni kényszerült fogathajtás sem űzhető kortalanul. A „megüresítő ok” esete áll tehát fenn a felperesek esetében, azaz a valósággal beállt eredményt egy rákövetkező másik ok tárgytalanná tette. Hivatkozott az „utolért” okozatossági elméletre is, mely szerint a kár keletkezése előtt az egyik előfeltétel időben megelőzte a másikat, miközben a későbbi előfeltétel, amely úgyszintén bekövetkezett, azonos következményeket idézett volna elő a megelőző előfeltétel hatása nélkül is; így pl. a III. rendű felperesnek a baleset miatt kellett felhagynia a mezőgazdasági tevékenységgel, de ez előbb-utóbb amúgy is bekövetkezett volna.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást túlnyomórészt helyesen állapította meg, az elsőfokú ítélet csupán a II. rendű felperesnél bekövetkezett össz-szervezeti egészségkárosodás mértékét illetően szorult pontosításra, figyelemmel arra, hogy az elsőfokú ítéletben feltüntetett 20 % mértékű egészségkárosodás az idegkárosodáshoz és az arczúzódáshoz fűződik, összességében azonban a 98. sorszámú szakértői vélemény 5. pontjában foglaltak szerint a II. rendű felperesnél a szomatikus és pszichés egészségkárosodás 39 % mértékűre tehető.

A fentiek szerint pontosított tényállás alapján az elsőfokú bíróság helytállóan következtetett az alperesek felelősségének terjedelmére, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletével annak érdemében is egyetértett.

Az I. rendű alperesi fellebbezésben hivatkozott „kiüresítő” vagy „utolért” oknak az elsőfokú ítélet megalapozottságát illetően nincs jelentősége. A felpereseket ért hátrányok jól tagolhatóak a bekövetkezésükben elszenvedett hátrányokra (fizikai sérülések, felgyógyulás fájdalmai és kellemetlenségei, mindezek pszichés terhe) és a baleseti eredetű, maradandó testi és lelki sérülések által gátolt, ezek okán elvesztett lehetőségekre, a hiányként megélt hátrányokra (ide értve a felépülést követő időben a panaszmentesség hiányát, a beszűkült fizikai aktivitást és az erre visszavezethető életviteli változásokat is). Az előbbiek kapcsán a „kiüresítő ok” fogalmilag fel sem merülhet, az utóbbiaknál pedig - az emberi lét végességéből következően - törvényszerűen bekövetkezik. Annak megítélése, hogy a hiányolt állapot vagy lehetőség egyebekben (a baleset elmaradása esetén) meddig és mennyiben állt volna fenn, a károsultakat ért hátrány egyediesítése, körülményeik feltárása útján lehetséges, ami a perbeli esetben is megtörtént és az elsőfokú bíróság mérlegelő tevékenysége által kellő értékelést nyert.

Az elsőfokú bíróság által megállapított összegű nem vagyoni kártérítés a másodfokú bíróság megítélése szerint is indokolt és szükséges a felpereseket ért nem vagyoni hátrány másnemű (vagyoni) előnnyel történő ellentételezésére, mégpedig 2007. évi ár- és értékviszonyokra vonatkoztatva is, így a másodfokú bíróság sem a nem vagyoni kártérítés leszállítására, sem a törvényes mértékű késedelmi kamatokban való marasztalás mellőzésére nem látott lehetőséget.

A késedelmi kamatok megfizetésére kötelezéssel összefüggésben az elsőfokú ítélet jogi indokolását kiegészíti a másodfokú bíróság annyiban, hogy annak mértékére a Ptk.301.§ (1) bekezdése az irányadó.

Az I. rendű alperesi fellebbezés támadta az I. rendű felperes jövedelempótló járadékának számításánál figyelembe vett többlet-erőfeszítési mértéket is. A fellebbezés korlátaira figyelemmel azonban a másodfokú bíróság ezzel a kérdéssel érdemben nem foglalkozhatott, figyelemmel arra, hogy az I. rendű alperes által figyelembe venni kért többlet-erőkifejtési mérték mellett az I. rendű alperes által számított jövedelempótló járadék összege ténylegesen meghaladja az elsőfokú bíróság által a kereseti kérelem korlátaira figyelemmel elszámolt és megítélt jövedelempótló járadék összegét, így ténylegesen ebben a vonatkozásban leszállítás iránti kérelmet az I. rendű alperesi fellebbezés nem tartalmazott.

Az I. rendű alperes a III. rendű felperes gazdálkodásból elmaradt jövedelmével összefüggő fellebbezési kérelmét külön nem indokolta ugyan, a másodfokú bíróság azonban - figyelembe véve az I. rendű alperesnek az elsőfokú eljárás során ezzel kapcsolatban tett nyilatkozatait is - a gazdálkodással összefüggésben rendelkezésre álló adatok, bizonyítékok egyenként és összességükben történő értékelése mellett sem látott lehetőséget a III. rendű felperes (hátralékos és folyamatos) jövedelempótló járadékának leszállítására.

Az elsőfokú bíróság a III. rendű felperes elmaradt jövedelmét a beszerzett és többször kiegészített K.I-féle mezőgazdasági igazságügyi szakértői véleményt alapján állapította meg. Ezzel szemben hivatkozott az I. rendű alperes az elsőfokú eljárás során arra, hogy nem került elszámolásra a III. rendű felperes által a baleset előtt művelt földterületek baleset utáni haszonbérbe adásából származó jövedelem, amiről egyebekben a haszonbérelő tanú, T.I ellentmondásos tanúvallomásokat tett (a 83. sorszámú jegyzőkönyvben foglalt vallomása szerint kb. 10 ha nagyságú földet bérel hektáronként 5.000 forintért, 124. sorszámú jegyzőkönyvben foglalt tanúvallomása szerint 8 ha területet bérel hektáronként 10.000 forintért). Ennek a kérdésnek azonban a fellebbezés korlátaira is figyelemmel nem kellett jelentőséget tulajdonítani, mert a haszonbérbeadással a III. rendű felperes elesett a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal által a műveléshez kapcsolódóan folyósított területalapú támogatástól, melynek összege az igazságügyi mezőgazdasági szakértői véleményből is megállapíthatóan a haszonbér összegét nagyságrendileg meghaladta. Miután a területalapú támogatás összegét a jövedelmezőség számítása során a mezőgazdasági szakértő a bevételek között nem számolta el, így nem volt mód a kieső jövedelem területalapú támogatást el nem érő összegű haszonbérrel történő csökkentésére sem.

A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban peresztes I. rendű alperes a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felpereseknek a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdése a) pontja, illetve (5) bekezdése szerint számított perköltséget a fellebbezési perérték (I. rendű felperes esetében 1.000.000 forint, a II. rendű felperes esetében 1.500.000 forint, a III. rendű felperes esetében 1.075.000 forint) 2,5 %-ának megfelelő összegben, illetve a peresztesesség következménye az Itv.74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr.13.§ (2) bekezdése alapján a feljegyzett fellebbezési illeték I. rendű alperes általi viselési kötelezettsége is.

P é c s , 2014. február 13.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, dr. Vogycska Petra s.k. bíró

Pécsi Ítéltábla
Pf.III.20.177/2011/6. szám

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a Kövesi Ügyvédi Iroda által képviselt **I.rendű felperes neve** (I.rendű felperes címe) I. rendű, **II.rendű felperes neve** (II.rendű felperes címe) II. rendű és **III.rendű felperes neve** (ugyanottani lakos) III. rendű felpereseknek - a dr. Hollósi Tamás által képviselt **I.rendű alperes neve** (címe) rendű, a Bősze-Magyar Ügyvédi Iroda által képviselt **II.rendű alperes neve** (II.rendű alperes címe) II. rendű és dr. Koltai Tibor ügyvéd által képviselt **IV.rendű alperes neve** (IV.rendű alperes címe) III. rendű alperesek ellen kártérítés iránt indított perében a Zala Megyei Bíróság 6.P.20.248/2009/70. számú közbenső és részítése ellen az I. rendű alperes és a felperes által 71., 72. és 74. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

közbenső és részítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja és megállapítja, hogy az I. rendű alperest a felpereseknek 2007. szeptember 5. napján történt közlekedési balesettel okozott károkért a kártérítési felelősség a II. rendű alperessel egyetemlegesen terheli. A keresetet ezt meghaladóan tekinti elutasítottnak. Mellőzi a felpereseknek a II. rendű alperes javára szóló perköltség fizetésben történt marasztalását.

Kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg a III. rendű alperesnek 15 nap alatt egyetemlegesen 7.500 (hétezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg a Magyar Államnak - az illetékes állami adóhatóság felhívására - 15.000 (tizenötezer) forint másodfokú eljárási illetéket.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy az adópolitikáért felelős miniszter 17454/2/2009. számú engedélyében foglaltak szerint utólagos elszámolással fizessen meg 24.000 (huszonnégyezer) forint másodfokú eljárási illetéket a Magyar Állam javára.

A közbenső és részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint 2007. szeptember 5-én 21:45 órakor a Z Kft. alkalmazásában álló III. rendű alperes által vezetett, de a munkáltatója tulajdonában lévő XXX-000 forgalmi rendszámú O típusú tehergépjárműnek ugrott az éjszakai sötétben és zuhogó esőben jobbról, a fás bokros területről egy szarvasbika a 0000. számú főúton, aminek következtében a jármű áttért a menetiránya szerinti bal oldalra és ott kb. 55-61 km/h sebességgel ütközött a szemben 33-40 km/h sebességgel közlekedő, I. rendű felperes által vezetett YYY-000 forgalmi rendszámú S 1.3 típusú személygépkocsival, melynek utasai voltak az I. rendű felperes szülei: a II. rendű és III. rendű felperesek is. A felperesek nyolc napon túl gyógyuló súlyos sérüléseket szenvedtek a baleset következtében. Az I. rendű alperes az O típusú tehergépkocsi felelősségbiztosítója, a II. rendű alperes pedig a közúti baleset helyszínével szomszédos vadászterület tekintetében vadászatra jogosult társaság.

A felperesek keresete összesen 8.000.000 forint vagyoni és nem vagyoni kár megtérítésére irányult az I. és II. rendű alperesekkel szemben, míg a III. rendű alperest ennek tűrésére és a perköltségek viselésére kérték kötelezni arra hivatkozással, hogy a III. rendű alperes nem volt hajlandó elismerni peren kívül a baleset bekövetkezésében közre játszott felelősségét és a szükséges segítségnyújtást is elmulasztotta a balesetet követően. Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletével megállapította, hogy a felpereseket a 2007. szeptember 5. napján történt közlekedési balesettel okozati összefüggésben ért károkért az I. rendű alperest kártérítési felelősség terheli. A II. és III. rendű alperesekkel szemben előterjesztett keresetet elutasította. Kötelezte a felpereseket egyetemlegesen, hogy a II. rendű alperesnek 200.000 forint, a III. rendű alperesnek 250.000 forint perköltséget fizessenek meg 15 napon belül.

Az elsőfokú bíróság közbenső és részitélete ellen a felperesek, valamint az I. rendű alperes nyújtottak be fellebbezést.

A felperesek fellebbezése kizárólag a II. és III. rendű alperesek javára megítélt perköltségre vonatkozott, kérték annak lényeges mértékű leszállítását. Arra hivatkoztak, hogy a III. rendű alperessel szemben csupán perköltséget, illetőleg késedelmi kamatokat kívántak érvényesíteni, ehhez képest a 8.000.000 forintos pertárgy érték alapulvételével megállapított perköltség eltúlzott, valamint a II. és III. rendű alperesek javára megállapított jogi képviseleti munkadíj a jogi képviselőik által ténylegesen kifejtett képviseleti munkával nem áll arányban.

Az I. rendű alperes fellebbezése elsődlegesen az elsőfokú bíróság határozatának a megváltoztatására és a kereset vele szembeni elutasítására irányult. Másodlagosan annak megállapítását kérte, hogy a 2007. szeptember 5. napján bekövetkezett balesetért a II. rendű alperes is felelős és az I. és II. rendű alperesek felelőssége egyetemleges. Fellebbezését azzal indokolta, hogy a felperesek kára a szarvasbika mozgásában megnyilvánult rendellenesség következménye, egyébként pedig nem lenne indokolt, hogy két veszélyes üzem találkozásából fakadó kár megtérítésére csak az egyik veszélyes üzem köteles, ha a kár mindkét részes magatartására vagy érdekkörében felmerült okra visszavezethetően keletkezett.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme az I. rendű alperes elsődleges fellebbezési kérelmével szemben, az elsőfokú bíróság közbenső és részitéletének helybenhagyására irányult. Az I. rendű alperes másodlagos fellebbezési kérelmének a teljesítését nem elleneztek.

A III. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme a felperesek fellebbezésével szemben az elsőfokú bíróság közbenső és részitéletének helybenhagyására irányult.

Mindkét fellebbezés részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntése alapjául szolgáló tényeket a bizonyítékok okszerű mérlegelésével, helyesen állapította meg és az így megállapított tényekből az I. rendű alperes kártérítési felelősségének fennállására nézve helyes jogi következtetéseket vont le. E tekintetben a közbenső és részítéletében kifejtett jogi indokokkal a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetért. A II. rendű alperes felelősségének hiányára vonatkozó ítéleti álláspontot azonban a másodfokú bíróság nem osztja.

Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes kártérítési felelősségét azért nem találta fennállónak, mert a felperesek keresete tárgyává tett károsodásához vezető baleseti mechanizmust két részre osztotta és azokat egymástól elkülönítette. Megállapította, hogy történt egy ütközés a vad, valamint az Opel tehergépkocsi között és egy másik ütközés az Opel tehergépkocsi és az I. rendű felperes által vezetett személygépkocsi között, a felperesek kára pedig ez utóbbi ütközésből ered, amelynek nem volt részese a vad. Tekintettel pedig arra, hogy a vad védelméről, a vadászatról és a vadgazdálkodásról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 75.§ (3) bekezdése alapján a II. rendű alperes csak a vad által okozott kárért köteles helytállni, vele szemben a felpereseknek keresetelési joga nem volt. A másodfokú bíróság ezt a jogi okfejtést nem osztja.

A Vtv.75.§ (3) bekezdése alapján a vadászatra jogosult a Polgári törvénykönyvnek a fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályai szerint köteles megtéríteni a károsultnak a vad által a mezőgazdálkodáson és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a vad nem okozta a felperesek kárát, mert nem volt érintett a másodlagos ütközésben. A másodfokú bíróság álláspontja szerint azonban a kár bekövetkezésének mindazon körülmények okozói, amelyek hiányában a kár nem vagy másképpen következett volna be. Nyilvánvaló, hogy a vad felbukkanása és a tehergépjárművel történő ütközése hiányában az ún. másodlagos ütközés, azaz a két gépjármű ütközése sem következett volna be. Amennyiben a vad szerepét elhagynánk a felperesek károsodásához vezető okfolyamatból, a károsodás be sem következett volna. Következésképpen a vad a felperesek kára okozójának tekintendő. A Vtv.75.§ (3) bekezdése a vadászatra jogosult kárfelelősségét nem szűkíti le azokra a káreseményekre, amelyekben a vad közvetlenül érintett volt. Mindebből következően a II. rendű alperes felelőssége is a Polgári törvénykönyvnek a fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályai szerint ítélandó meg.

Az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperesek káráért fennálló felelősség jogszabályi alapja a Ptk.346.§ (2) bekezdése és helytállóak az ezt megalapozó és az egyéb felelősségalapító jogszabályi

rendelkezők alkalmazhatóságát kizáró indokai is. A Ptk.346.§ (2) bekezdése azonban a Vtv.75.§ (3) bekezdésének utaló szabálya folytán a II. rendű alperes helytállási kötelezettségét is megalapozza. A II. rendű alperes maga hivatkozott azokra a körülményekre, amelyekből következően a vadnak az adott útszakaszon való felbukkanása rendellenes volt. A II. rendű alperes maga adta elő, hogy vadátjáró a környéken nincs, az elmúlt 40 évben nem volt ott vaddal való ütközés, ezért a vad felbukkanását is - annak lehetősége hiányára utalással - vitatta. A bizonyítékok okszerű mérlegelésével az elsőfokú bíróság helytállóan következtetett a vad felbukkanásának tényére, ez pedig a II. rendű alperes állításai tükrében olyan rendellenességnek tekintendő, amely a Ptk.346.§ (2) bekezdésében szabályozott felelősségét megalapozza.

A Ptk.346.§ (2) bekezdésének helyes alkalmazása szerint, ha több veszélyes üzem működésében előforduló rendellenesség okozta olyan veszélyes üzem kárát, amelynek működésében nem volt rendellenesség, az előbbiek egyetemlegesen felelnek az utóbbiak.

Az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletével a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította. E rendelkezéssel szemben sem a II. rendű alperes, sem a felperes fellebbezést nem nyújtottak be. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset elutasítása tekintetében az elsőfokú bíróság határozata részleges jogerőre emelkedett volna. Az I. és II. rendű alperesek helytállási kötelezettsége a fent kifejtettek szerint egyetemleges. Ez a Ptk.334.§-a értelmében azt jelenti, hogy bármelyikük köteles helytállni a felperesekkel szemben akár a kár teljes összegének erejéig is. Egymással szemben azonban a Ptk.344.§ (1) és (2) bekezdései szerint megtérítési igénnyel léphetnek fel a felróhatóságuk vagy felelősségük mértékén felül általuk térített érték erejéig. Az egyetemleges kártérítésre kötelezettek tényleges helytállási kötelezettségének mértékét tehát - egymás közötti viszonyukban - a többi kötelezett helytállási kötelezettségének fennállása és annak mértéke is meghatározza, befolyásolja. Amennyiben a felperesek a II. rendű alperessel szemben nem indítottak volna pert, az I. rendű alperes marasztalása, illetve helytállási kötelezettségének teljesítése esetén a Ptk.344.§ (1), illetve (2) bekezdése alapján megtérítési igényt érvényesíthetne a II. rendű alperessel szemben. A károsultak által a II. rendű alperessel szemben előterjesztett kártérítési igény jogerős elutasítása azonban a Pp.229.§ (1) bekezdése értelmében olyan anyagi jogerőt teremtene az érdekelték egymás közötti viszonyában, amely kizárná a későbbiekben azt is, hogy az I. rendű alperes megtérítési igényt érvényesíthessen a II. rendű alperessel szemben. Nyilvánvaló, hogy ezt a jogát nem veszítheti el rajta kívül álló okokból azért, mert a felperesek tudomásul véve, hogy a károsodásukért egyetemlegesen felelős és teljesítőképes kötelezettek közül csak az egyik felelősségének fennállását állapította meg a bíróság, elmulasztottak fellebbezni a másik egyetemlegesen kötelezett

felelősségének megállapítása iránt. Amennyiben valamelyik alperes felelősségének fennállását avagy mértékét másik alperes felelősségének megállapítása érinti, a marasztalt alperes fellebbezése megakadályozza a másik alperessel szemben az ítélet jogerőre emelkedését (BH2008.45.).

A másodfokú bíróság döntése és annak fent kifejtett indokai szerint tehát a II. rendű alperes továbbra is perben álló félnek tekintendő, és a felperesekkel szembeni kártérítési felelősségének fennállása megállapítást nyert. Ebből az is következik, hogy a felperesekkel szemben nem minősül pernyertesnek és a felperesek vele szemben nem kötelezhetőek perköltség fizetésére. Ezért az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletének erre vonatkozó rendelkezését is mellőzte a másodfokú bíróság.

Nem találta viszont megalapozottnak a másodfokú bíróság a felpereseknek a III. rendű alperes javára megítélt perköltség mérséklésére vonatkozó fellebbezési kérelmét. Tény, hogy a felperesek a III. rendű alperest nem kérték kötelezni annak a tőkének a megfizetésére, amelyet az I. és II. rendű alperesektől követeltek, hanem e követelés „tűrésére” kérték kötelezni a III. rendű alperest, valamint az e követelés, mint pertárgy érték alapján számított perköltségek és e tőkekövetelés kamatainak a viselésére. A III. rendű alperest a kártérítési követelésük alapján számítható pertárgy értékű perbe vonták be. A III. rendű alperessel szemben nem volt olyan kereseti követelésük, amely a pertárgy érték számításra nézve elkülöníthető lett volna az I. és II. rendű alperesekkel szemben előterjesztett kereseti igénytől. A III. rendű alperes jogi képviselője által kifejtett perbeli képviseleti tevékenység munkaigényességét az elsőfokú bíróság már kellőképpen figyelembe vette a javára meghatározott perköltség számítása során, ez kifejeződik az összeg mértékéből is, amely messze alatta marad a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdésének a) pontja és 4/A.§-a alapján meghatározható összegnek és kifejeződik a jogi indokolásból is, amely szerint az elsőfokú bíróság alkalmazta e rendelet 3.§ (6) bekezdését is. Ugyanakkor a perköltségben nem csak a kifejtett munka mennyiségének és minőségének kell kifejeződnie, hanem a pertárgy értékének is, hiszen a jogi képviselő képviseleti felelőssége is ehhez igazodik. A másodfokú bíróság nem látott okot a III. rendű alperes javára megítélt elsőfokú perköltség további mérséklésére.

A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint változtatta meg részben az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletét, a Pp.213.§-ának (2) és (3) bekezdése szerint közbenső- és részítélettel.

A felperesek fellebbezése a III. rendű alperes javára megítélt perköltség vonatkozásában sikertelen, ezért a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján a III. rendű alperes részére kötelesek a másodfokú eljárásban felmerült költségek megfizetésére. Ennek összegét - figyelemmel arra, hogy a III. rendű alperes jogi képviselője írásban ellenkérelmet terjesztett elő - a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdésének *a)* pontja és (5) bekezdése, valamint 4/A.§-a alapján határozta meg. Ezen kívül kötelezte a felpereseket a Pp.78.§ (1) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján e fellebbezési kérelmükkel felmerült és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 62.§ (1) bekezdés *a)* pontja szerint az állam által előlegezett másodfokú eljárási illeték megtérítésére. Az I. rendű alperes fellebbezése a felperesekkel szemben ugyanolyan mértékben lett sikeres, mint amilyen mértékben sikertelennek minősül, ezért ők egymással szemben másodfokú költségek viselésére nem kötelesek. Az I. rendű alperes azonban az elsődleges fellebbezési kérelme sikertelenségére figyelemmel köteles a BH1995.641. számú eseti döntésben kifejtett indokok szerint meg nem állapítható pertárgy érték alapján számított eljárási illeték utólagos elszámolására a fellebbezésében bejelentett 17454/2/2009. számú adópolitikáért felelős miniszteri engedély alapján.

P é c s , 2011. június 10.

dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, dr. Döme Attila s.k. előadó bíró, dr. Kutasi Tünde s.k. bíró